

The European Union
for Georgia
EU4Justice

ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი

EMC

Human Rights Education and Monitoring Center

საქართველოს მოსახლეობის ცოდნა და დამოკიდებულება სასამართლო სისტემის მიმართ

მოკლე შეჯამება

2018

ეს ანგარიში შექმნილია ევროკავშირის მხარდაჭერით.

მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია "ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი" (EMC), CRRC-საქართველო, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI) და არ ნიშნავს რომ იგი ასახავს ევროკავშირის შეხედულებებს.

შესავალი

„სასამართლო რეფორმის განხორციელების მხარდაჭერის (FAIR)“ პროექტის ფარგლებში, რომელსაც „ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი“ (EMC) პარტნიორ ორგანიზაციებთან, „ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტთან“ (IDFI) და „კავკასიის კვლევითი რესურსების ცენტრთან“ (CRRC-საქართველო) ერთად ახორციელებს, CRRC-საქართველომ ჩაატარა კვლევა სასამართლო სისტემის მიმართ საქართველოს სრულწლოვანი და ქართულ ენაზე მოსაუბრე მოსახლეობის ცოდნისა და დამოკიდებულების შესახებ, რომელიც 2018 წლის 30 აგვისტოდან 15 სექტემბრამდე პერიოდს მოიცავდა.

ბოლო წლების განმავლობაში, საქართველოს სასამართლო სისტემაში, რამდენიმე ტალღად დაიწყო რეფორმების განხორციელება. ცვლილებებს შორის იყო იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში წევრთა სტრუქტურული შემადგენლობის ცვლილება, მოსამართლეთა კონფერენციის როლის გაძლიერება, მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნის წესისა და სამწლიანი გამოსაცდელი ვადის ამოქმედებას.

სასამართლო რეფორმის მესამე ტალღით, რომელიც პარლამენტმა 2017 წლის

თებერვალში მიიღო, დაწესდა სასამართლოებში საქმეთა შემთხვევითი და ელექტრონული განაწილების წესი, ჩამოყალიბდა დამოუკიდებელი ინსპექტორის ინსტიტუტი მოსამართლეთა წინააღმდეგ შესული დისციპლინური საჩივრების წინასწარი მოკვლევისთვის. მნიშვნელოვანი ძალისხმევა იქნა გაწეული სასამართლო სისტემის გრძელვადიანი სტრატეგიის შესაქმნელად (2017-2021) და მისი განხორციელებისთვის სამოქმედო გეგმის გაწერისთვის. ამ ცვლილებებისა და სასამართლო სისტემასთან კავშირში განვითარებული სხვა მნიშვნელოვანი მოვლენების გათვალისწინებით, განსაკუთრებით საყურადღებოა, როგორია საზოგადოების დამოკიდებულება სასამართლო სისტემის მიმართ, რა ძირითადი მახასიათებლები იკვეთება საქართველოს მოსახლეობის ცოდნასა და დამოკიდებულებებში.

წინამდებარე ანგარიში 2018 წლის 30 აგვისტოდან 15 სექტემბრამდე ჩატარებული გამოკითხვის შედეგებს აჯამებს. მონაცემები ზოგ შემთხვევაში შედარებულია 2014 წლის CRRC-საქართველოს მიერ ჩატარებული საზოგადოებრივი აზრის კვლევის შედეგებს.

მეთოდოლოგია

საქართველოს მოსახლეობის გამოკითხვა სასამართლო სისტემის მიმართ ცოდნისა და დამოკიდებულების შესახებ 2018 წლის

30 აგვისტოდან 15 სექტემბრამდე პერიოდში ჩატარდა. კვლევა რამდენიმე ეტაპს მოიცავდა. პირველ რიგში,

განისაზღვრა საკვლევი თემა და EMC-ისთან და IDFI-ისთან მჭიდრო თანამშრომლობით შემუშავდა კითხვარი. შემუშავებული კითხვარი პროექტის ჯგუფმა გაუზიარა საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს, რომელსაც ჰქონდა შესაძლებლობა, წარმოედგინა კომენტარები და რეკომენდაციები, რომლებიც მოგვიანებით გათვალისწინებულ იქნა კითხვარში.

შემდგომ ეტაპზე გაკეთდა შერჩევა, ჩატარდა საპილოტე ინტერვიუები და ამის შემდეგ დაიწყო სავლე სამუშაოები. შერჩევის დროს გამოყენებული იყო სტრატეგიციზრებული კლასტერული დიზაინი. კლასტერები შეირჩა ზომის პროპორციული ალბათობით. შერჩეულ კლასტერებში შინამეურნეობები ე.წ. შემთხვევითი ხეტიალის პრინციპით შეირჩა. შინამეურნეობაში კი შეირჩა თითო რესპონდენტი კიშის ცხრილის მიხედვით.

კვლევამ მოიცვა ქვეყნის სრულწლოვანი, ქართულ ენაზე მოსაუბრე მოსახლეობა, სამაჩაბლოსა და აფხაზეთში მცხოვრები მოსახლეობის გარდა. მთლიანობაში

გამოკითხა 2,080 ადამიანი პირისპირ ინტერვიუს (CAPI – Computer Assisted Personal Interviewing) მეთოდით. შერჩევა წარმომადგენლობითი იყო საქართველოს მოსახლეობისთვის (ეთნიკური უმცირესობებით მჭიდროდ დასახლებული პუნქტებისა და ოკუპირებული ტერიტორიების გარდა), ასევე დედაქალაქის, სხვა ქალაქებისა და სოფლების მოსახლეობისთვის. გამოკითხვა ჩატარდა ქართულ ენაზე, ცდომილების მაჩვენებელი ქვეყნის დონეზე 2.2%-ს შეადგენს.

კვლევის შედეგად მიღებული მონაცემები დამუშავდა Stata პროგრამაში: მონაცემთა ბაზა გაიწმინდა და შეიწონა შერჩევის ალბათობისა და დემოგრაფიულ ჯგუფებში რესპონდენტების განაწილების მიხედვით. გამოკითხვის შედეგების გაანალიზებისას გამოყენებული იყო მულტინომინალური ლოგისტიკური რეგრესიები ცვლადებს შორის კორელაციის სტატისტიკური მნიშვნელობის დასადგენად. სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი განსხვავებები ანგარიშში ასახულია.

კვლევის ძირითადი მიგნებები

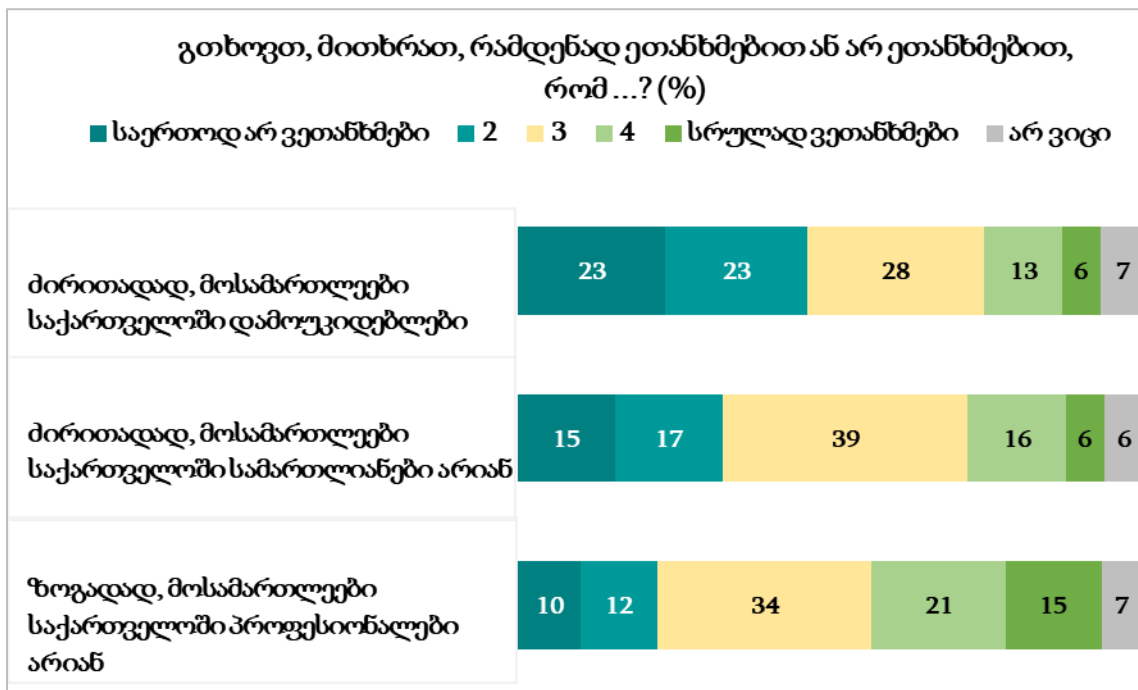
გამოკითხვის შედეგად გამოვლინდა, რომ საქართველოს მოსახლეობა სასამართლოსთან დაკავშირებულ საკითხებს ქვეყნისთვის ყველაზე მნიშვნელოვან პრობლემად ნაკლებად მიიჩნევს და პირველ რიგში ასეთ საკითხად სიღარიბესა და უმუშევრობას ასახელებს. თუმცა, ქვეყანაში თითქმის ნახევარს აინტერესებს ის, რაც საქართველოს

სასამართლოებში ხდება. მიუხედავად ამისა, შეინიშნება, რომ საქართველოს მოსახლეობა ნაკლებად ინფორმირებულია სასამართლო სისტემის, მასში მიმდინარე პროცესებისა და რეფორმების შესახებ. ხშირ შემთხვევაში მოსახლეობის დიდმა ნაწილმა არ იცის, როგორია უფლებამოსილებების იერარქია ან ის, თუ რა მიზანს ემსახურება სასამართლოში

მიმდინარე რეფორმები. მაგალითად, მოსახლეობის ძირითადმა ნაწილმა არ იცის ან არასწორად იცის, თუ ვინ ნიშნავს მოსამართლეებს, ვის შეუძლია ან არ შეუძლია უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეების დათხოვნა, რა შედეგს მოიტანს საქმეთა განაწილების ახალი ელექტრონული სისტემა და დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახურის შემოღება. თუმცა, კვლევის

შედეგად გამოიკვეთა, რომ საქართველოს მაცხოვრებლების უმრავლესობა ინფორმირებულია იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს არსებობის შესახებ.

საქართველოს მოსახლეობის მესამედზე მეტის აზრით, საქართველოში მოსამართლეები სამართლიანები და პროფესიონალები არიან.

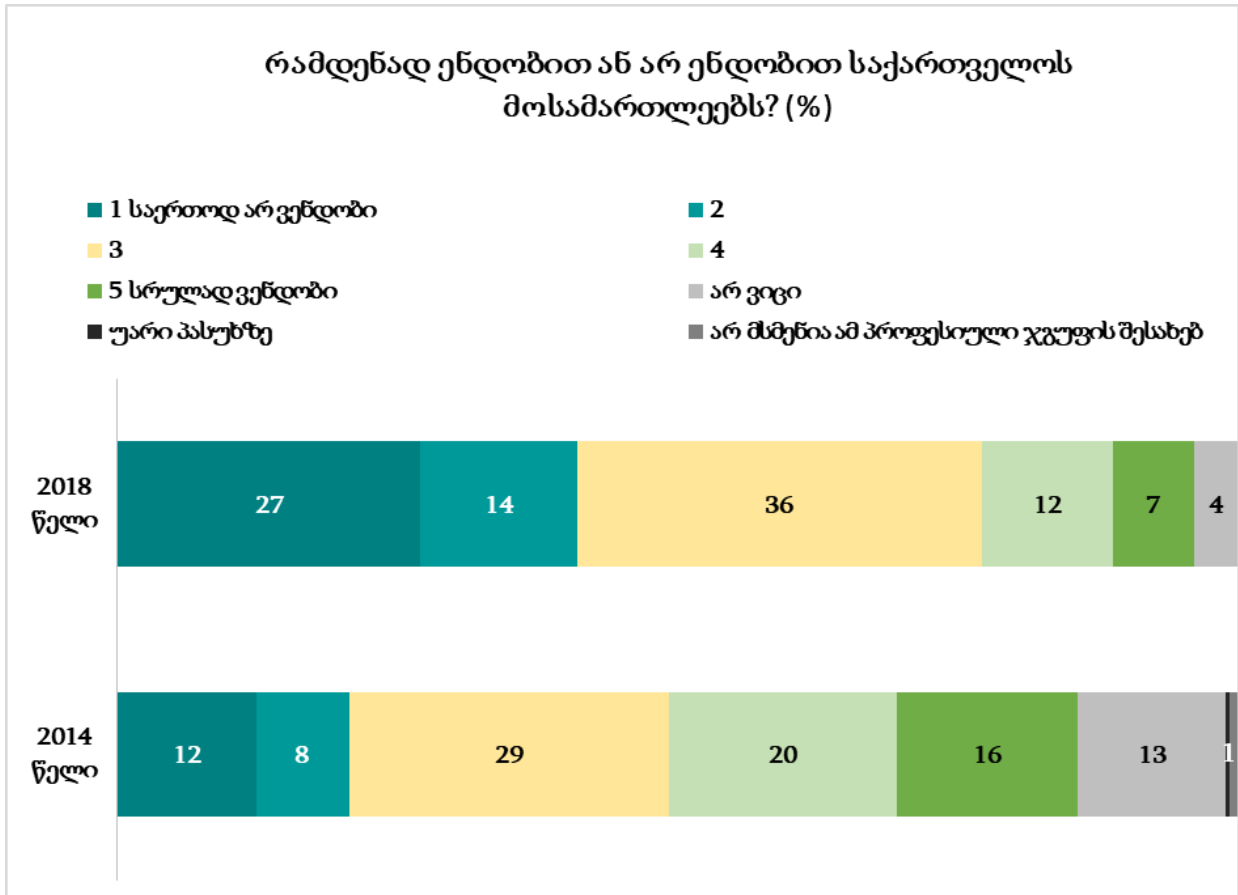

ამავდროულად, საქართველოში მაცხოვრებლების უმრავლესობა საშუალოდ აფასებს საქართველოს სასამართლო სისტემის მუშაობას და თითქმის ნახევარი ეთანხმება აზრს, რომ საქართველოში ყველა ადამიანი თანასწორია კანონის წინაშე. აღსანიშნავია ისიც, რომ მოსახლეობის ძირითადი ნაწილი სასამართლოს არ აიგივებს საქმის გართულებასთან და არ ეთანხმება აზრს, რომ „პრობლემის სასამართლომდე მიტანა მხოლოდ გართულებს საქმეს“.

კვლევის შედეგად ასევე გამოიკვეთა მოსახლეობის უარყოფითი დამოკიდებულება სასამართლოსთან დაკავშირებულ რიგ საკითხებზე. მოსახლეობის თითქმის ნახევარს მიაჩნია, რომ მოსამართლეები საქართველოში დამოუკიდებლები არ არიან. ამასთანავე, თითქმის ნახევარი ეთანხმება აზრს, რომ დღეს მოსამართლეები ამჟამინდელი ხელისუფლების ინტერესებს ემსახურებიან. ასევე, დაბალია მოსამართლეებისა და სხვადასხვა

ინსტანციის სასამართლოების მიმართ ნდობის მაჩვენებელი. სხვადასხვა სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციას შორის, ნდობის ყველაზე

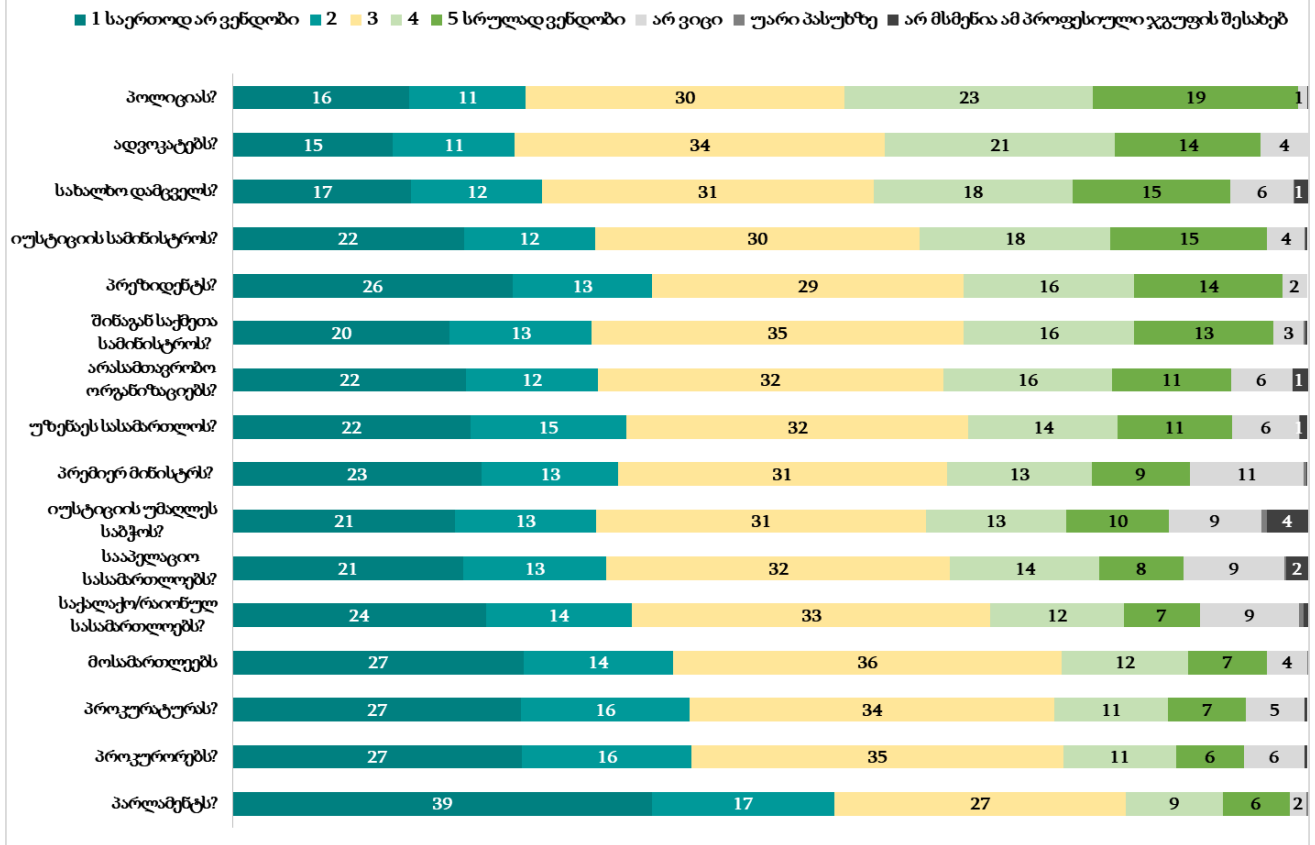
დაბალი მაჩვენებელი სასამართლოს, პროკურატურისა და პარლამენტის მიმართ დაფიქსირდა.

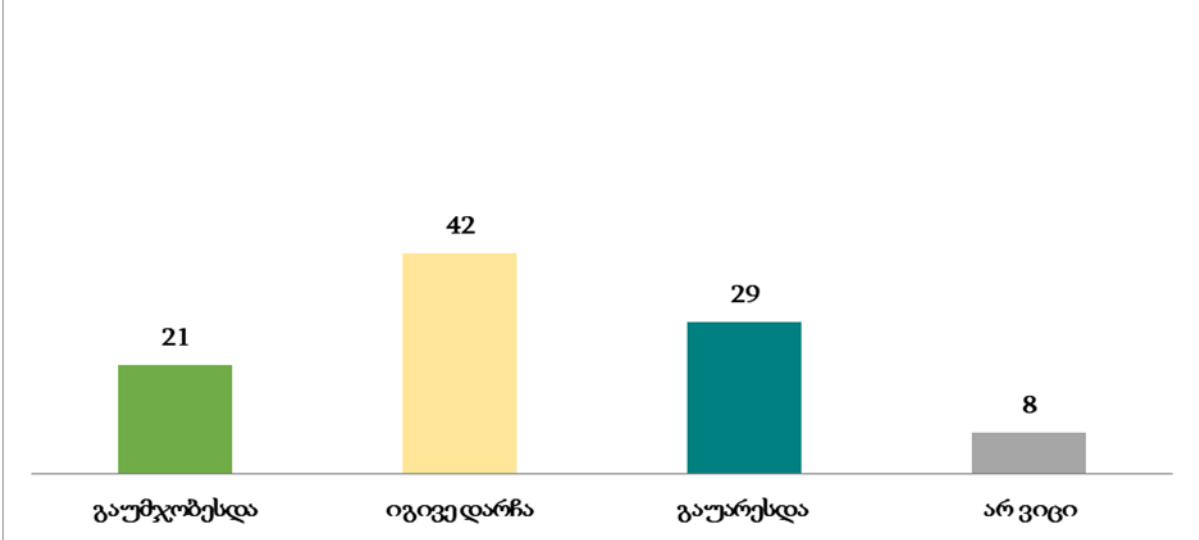
საყურადღებოა, რომ მოსახლეობისთვის მართლმსაჯულება უარყოფით ასოციაციას იწვევს და ფრაზაზე „მართლმსაჯულება საქართველოში“ ყველაზე ხშირად „უსამართლობა“ ახსენდებათ. ამასთანავე,

მოსახლეობის მესამედზე მეტი უნდობლობას უცხადებს მოსამართლეებსა და სასამართლო ინსტანციებს და მიიჩნევს, რომ ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში სასამართლო სისტემა არ შეცვლილა.

რამდენად ენდობით ან არ ენდობით საქართველოს... ? (%)

თქვენი აზრით, ბოლო 5 წლის განმავლობაში, სასამართლო სისტემა საქართველოში გაუმჯობესდა, იგივე დარჩა თუ გაუარესდა? (%)

კვლევის შედეგების მიხედვით, ბოლო 5 წლის განმავლობაში საქართველოს მოსახლეობის 14%-ს ჰქონია გარკვეული შეხება სასამართლოსთან. ესაა რესპონდენტების ის ნაწილი, ვინც ინტერვიუერს, უცხო ადამიანს, უთხრა ამის შესახებ და შესაძლოა, რეალური მონაცემისგან განსხვავებული იყოს. უმეტესად სასამართლოსთან შეხება უძრავ

ქონებას უკავშირდებოდა. ეს მაჩვენებელი საკმაოდ მცირეა და არ არის საკმარისი იმისთვის, რომ დადგინდეს სასამართლოში გამოცდილების ქონის რაიმე გავლენის სტატისტიკური მნიშვნელობა მოსახლეობის დამოკიდებულებაზე სასამართლო სისტემის მიმართ.

**ანგარიშის სრული ვერსიის სანახავად ეწვიეთ CRRC-საქართველოს ვებგვერდს: www.crrc.ge.*